

Torka - växtodling

Det här materialet innehåller ett scenario i två steg. Ta er gärna tid att läsa, fundera och diskutera tillsammans. Missa inte checklistan i slutet. Där finns tips på hur ni kan förebygga och förbereda er för olika händelser.

Del 1: Läs

Juni månad är vanligtvis en tid av hopp och förväntan för lantbrukarna i Sverige. Grödorna brukar stå frodiga och gröna, men inte i år.

Redan i början av månaden spreds varningar om en längre torkperiod. Nederbörden under vinter och tidig vår hade varit mindre än normalt, och därför är grundvattennivåerna låga. Värmeböljan, som svepte in över landet, leder nu till låga nivåer i vattendragen. Den 10 juni signalerar myndigheterna om ett kommande bevattningsförbud.

Grödorna börjar känna av torkstress.

Del 1: Diskutera

- Vad gör ni?
- Hur minskar ni värmens påverkan på djur och produktion?
- Hur kan ni förbereda er för en längre period av torka?

Del 2: Läs

Många brunnar har torkat ut, och grödorna lider av allvarlig torkstress. Den 20 juni kallar kommunen till krismöte. Grundvattennivåerna har sjunkit och det finns inte längre vatten för alla. Valet står nu mellan hushållens dricksvatten och fortsatt vatten till lantbruk och företag. Kommunfullmäktige fattar ett tufft beslut:

Samhället ska prioritera dricksvatten.
Lantbruket får inte längre ta vatten ur vattendrag.

Samhällsdebatten hettar till. Stämningen bland lantbrukarna närmar sig uppror.

Del 2: Diskutera

- Vad gör ni?
- Hur minskar ni skadorna?
- Hur hade ni kunnat förebygga eller förbereda er för händelsen?

☑ **Checklista: Odlingsteknik**

- Odlar torktåliga höstspannmål och grödor
- Variera såtidpunkt och planteringsdatum
- Starta vårbruket tidigt för att utnyttja jordens fukt innan den försvinner

Förebyggande strategier

- Direktsådd bevarar jordens förmåga att leda upp vatten – använd i grödor där det fungerar
- Öka mullhalten med organiska gödselmedel och fleråriga grödor
- Vårda markhälsan genom minimerad markpackning och strukturförbättring

Checklista: Vatten

- Se över dräneringar för att möjliggöra stort rotdjup
- Anlägg våtmarker och bevattningsdammar
- Använd bevattningsteknik som ger låga vattenförluster
- Underhåll och rengör bevattningsanläggningen för hög funktion och för att undvika smittor
- Gör en bevattningsplan om du har möjlighet att bevattna, och bevattna tidigt
- Håll koll på vattenbalansen i dina brunnar
- Hur stort är inflödet jämfört med utflödet?

Om projektet

Materialet har tagits fram inom ramarna för projektet När krisen eller kriget kommer – beredskapsplanering i primärproduktionen av svenska livsmedel. Projektet syftar till att öka primärproducenters förmåga att arbeta förebyggande och ta fram alternativa planer för att bättre stå emot såväl fredstida kriser som krig.

Medverkande organisationer: Statens veterinärmedicinska anstalt, Länsstyrelsen Norrbottens län, Länsstyrelsen Gotlands län, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Hushållningssällskapet Halland, Skånesemin, Växa, Gård & Djurhälsan, Svensk fågel, Svenska ägg. Finansiär: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Samtliga bilder i detta material är framtagna med AI-stöd.